

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO
Norge

Deres referanse:

Vår referanse:
21/00811-2

Dato
01.09.2021

Hørings svar - Høring om forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger

Nasjonalt ID-senter svarer med dette på høring om forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet.

En arbeidsgruppe har utarbeidet forslag til forskrift og dette er gjengitt i høringsnotatet. Nedenfor følger Nasjonalt ID-senters innspill og kommentarer til de enkelte bestemmelsene som er foreslått.

§ 3 Deling av taushetsbelagte opplysninger

Nasjonalt ID-senter mener vi bør være omfattet av de organer som kan dele opplysninger etter § 3 andre ledd. I vurderingen vektlegger vi vår rolle som samarbeidsorgan og typen oppgaver vi er pålagt etter instruks fra Justisdepartementet.

Hvilke organer som skal omfattes av forskriften

Nasjonalt ID-senter er et ekspertorgan på identitet som er opprettet for å bidra til en effektiv og sikker avklaring av identitet til utlendinger, samtidig som vi skal forebygge og avdekke identitetsmisbruk. Vi oppfyller dette formålet gjennom å øke kunnskapen om fremgangsmåter for ID-kontroll, teknisk og taktisk, hos organene som er nevnt i forslag til § 3. Vi skal særskilt bistå utlendingsforvaltningen og politiet, men alle offentlige forvaltningsinstitusjoner som er pålagt å gjennomføre ID-kontroll på sine virksomhetsområder er våre brukere. Nasjonalt ID-senter skal gi råd i enkeltsaker og gjennomfører systematiske dokumentundersøkelser på vegne av våre oppdragsgivere. Vi samarbeider blant annet med Kripos om rapportering og arkivering av falske og forfalskede identitetsdokumenter, i tillegg til at vi utgir egne rapporter om trender og moduser i identitetsmisbruk. Rapportene skal være til nytte og hjelp i planlegging av oppgaver med ID-kontroll. Vi samarbeid ellers med de ulike etatene og virksomhetene om å

avklare opplæringsbehov for å sikre en tilpasset opplæring i ID-kontroll, og samarbeider om å avklare behov for og om utvikling av digitale hjelpemidler til bruk i kontroll med identitet og identitetsdokumenter.

Arbeidsgruppen foreslår i § 3 første ledd at organer med et etablert samarbeid, samt UDI som vil bli inkludert i dette etablerte samarbeid, skal kunne dele taushetsbelagte opplysninger for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet. I tillegg foreslår arbeidsgruppen i § 3 andre ledd at disse organene på samme vilkår kan dele slike opplysninger med Skatteetaten, Tolletaten, politiet og medarbeidere i Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter.

Nasjonalt ID-senter er et selvstendig forvaltningsorgan og et ekspertorgan på identitet som er grunnlagt etter instruks fra Justisdepartementet 2010. Vi er ikke en del av utlendingsmyndighetene etter utlendingslovens bestemmelser. Vi er heller ikke et politiorgan og ikke underlagt politiloven, men er del av politi- og lensmannsetaten idet vi er administrativt underlagt Politidirektoratet. Vi vil altså ikke være omfattet med den presiseringen som gjøres i høringsnotatet s. 34, hvor det står at forslaget omfatter «de delene av politiets virksomhet som gjelder forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål».

Hvilke oppgaver som skal omfattes

Organene som i forslaget kan dele taushetsbelagte opplysninger har ulike oppgaver. Arbeidsgruppen foreslår at opplysninger kan deles når det er nødvendig for å løse oppgaver som er lagt til mottaker- eller avsenderorganet, og som gjelder å «forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere lovbrudd som kan gi dårligere arbeidsvilkår, krenke arbeidstakers rettigheter, skade konkurransen i næringslivet eller medføre misbruk av skatte-, avgifts- eller velferdsordninger.» Som eksempel på lovbrudd nevner arbeidsgruppen «[u]riktige eller falske opplysninger og dokumentasjon til offentlig myndighet – som bruk av falsk identitet og registrering av uriktig informasjon i offentlige».

I regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet revidert 8. februar 2021 står det at «[B]ruk av falsk og uriktig identitet muliggjør blant annet bruk av fiktive arbeidskontrakter og arbeidsforhold og annen økonomisk kriminalitet. Regjeringen vil fortsette arbeidet med å bekjempe misbruk av identiteter og fremme sikker fysisk og digital identitet.»

Nasjonalt ID-senter skal forebygge og avdekke identitetsmisbruk, herunder bruk av falske eller manipulerede identitetsdokumenter, uriktige opplysninger om identitet, bruk av andres identitet (impost) eller fiktive identiteter. Dette inkluderer oppgavene med å gi råd om fremgangsmåter for ID-kontroll i enkeltsaker og i typelike saker. Vi forebygger og avdekker identitetsmisbruk også gjennom systematiske dokumentundersøkelser vi gjør på oppdrag fra politiet, utlendingsforvaltningen og andre offentlige virksomheter som ber om bistand. Vi sammenfatter alert/varsler om ID-juks og deltar når vi blir spurt i koordinerte tverretatlig aksjoner. Vi vurderer at våre oppgaver samler kunnskaper og informasjon som er viktig for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. En delingsadgang vil tilrettelegge for effektivt samarbeid og den beste utnyttelse av ulik kunnskap og kompetanse. Kunnskapen kan nyttiggjøres ikke bare i forhold til lovbrudd i enkelt saker, men også i samarbeidet med virksomhetene om utvikling av treffsikre hjelpemidler til bruk i kontroll med identitet og identitetsdokumenter. Vi legger til grunn at den tilleggsinformasjonen som blir tilgjengeliggjort vil vi være forholdsmessig i forhold til personvernet

Konklusjon: Nasjonalt ID-senter mener vi bør være omfattet av bestemmelsen i § 3. Vi bistår flere av organene nevnt i forslaget og virksomheten vår forutsetter et tett samarbeid for å oppfylle Nasjonalt ID-senters målsetninger og oppgaver gitt i instruks ved Justisdepartementet. Vårt virksomhetsformål dekkes også av formålet som er beskrevet i forslag til ny forskrift. I arbeidet med å forebygge og avdekke lovbrudd som gjelder bruk av uriktige eller falske opplysninger, mener vi det er et klart delingsbehov mellom Nasjonalt ID-senters og virksomhetene som er omfattet av forslaget.

§ 4 Bruk av og tilgang til et felles IKT-system

Arbeidsgruppen skriver at et felles IKT-system kan legge til rette for blant annet å registrere, lese, oppdatere, slette, dele og sammenstille opplysninger.

Det foreslås i § 4 annet ledd annet punktum at tilsatte i organer som omfattes av delingshjemmelen i § 3, og som deltar i et formalisert a-krimssamarbeid, også kan gis slik tilgang dersom de har tjenstlig behov for det. Arbeidsgruppen forklar at begrepet «formalisert» innebærer at det foreligger en avtale som regulerer det aktuelle samarbeidet, eller at samarbeidet er nedfelt i instruksjer eller styringsdokumenter for organene.

Nasjonalt ID-senter erfarer at nettopp tilganger til IKT-systemer er en viktig brikke i det tverretattlig samarbeidet. Tilganger sikrer effektiv behandling av informasjon og sikrer utnyttelse av den samlede kunnskapene de ulike fagressursene kan bidra med.

Nasjonalt ID-senter vurderer at det kan være aktuelt å bidra med data i prosjektsamarbeid eller i enkeltsaker om undersøkelser, opplysninger om falske, manipulerte dokumenter eller opplysninger om uriktige eller motstridene påstander om identitet. Opplysningene kan legges inn i systemet som separate opplysninger eller som filer med ulikt innhold (dvs. rapporter, bilder, etc).

Et felles IKT-system bør ellers ha tekniske kvaliteter for registrering, søk, gjenfinning og opplastning av dokumentasjon som gjøre det mulig å skille ulike identitets-elementene og sammenligne disse, både grunnleggende identitets-elementer som navn og fødselsdato, men også andre opplysninger som kan bidra til avklaring av identitet. Slike opplysninger kan eksempelvis dreie seg om personnumre, statsborgerskap, navnehistorikk, relasjoner, både slektsrelasjoner og relasjoner til offentlige eller private institusjoner som arbeidsgivere o.l., både i hjemland og i andre land personen har hatt forbindelser.

§ 5 Sammenstilling

Behandling av personopplysninger ved Nasjonalt ID-senter er regulert av personopplysningsloven og personvernforordningen.

Etter forvaltningsloven § 13 g kan det gis forskrift om annen behandling av opplysninger i forbindelse med delingen, herunder sammenstilling. Arbeidsgruppen opplyser at det følger av omtalen i Prop. 166 L (2020–2021) side 61 at alle organene som er foreslått tatt inn i forskriften § 3 første og annet ledd, vil kunne omfattes av en bestemmelse om annen behandling av opplysninger etter delingen, uavhengig av om taushetsplikten deres følger av forvaltningsloven eller særlovgivningen.

Sammenstilling av identitetsopplysninger er et viktig element for å kontrollere og avdekke uriktige opplysninger om identitet. Sammenstilling er også vesentlig for utarbeidelse av rapporter og i analyser som kan vise trender og moduser i ID-misbruk, herunder i sammenheng med arbeidslivskriminalitet.

Vi legger til grunn at formål foreslått i § 5 også vil være dekkende for sammenstillinger av identitetsopplysninger.

§ 7 Behandlingsansvar

Nasjonalt ID-senter synes det virker riktig slik arbeidsgruppen foreslår, nemlig å overlate til organene å fastlegge behandlingsansvaret for de enkelte behandlingsaktivitetene på grunnlag av forordningens alminnelige regler, også i hvilken utstrekning det foreligger felles behandlingsansvar. Samtidig får Skattedirektoratet ansvaret for ivaretagelsen av fellestjenester knyttet til det felles IKT-systemet, som innebærer alle administrative aktiviteter og blir behandlingsansvarlig for den behandling som skjer i den forbindelse.

Vi ser vi behov for effektive løsninger når brukerne skal oppfylle krav om sletting eller retting av opplysninger i egne systemer, og som er delt i felles IKT-systemet, og kanskje viderebehandlet.

Likeledes ser vi behov for effektive løsninger for behandling av anmodninger om innsyn, retting og sletting. Arbeidsgruppen foreslår at Skatteetaten kan svare på anmodninger som gjelder behandlingen av personopplysninger i det felles IKT-systemet, og at ansvaret eventuelt kan delegeres til den som har det daglige ansvaret for det enkelte a-krimssenter. Nasjonalt ID-senter vurderer at kildene til opplysninger i systemet, altså den enkelte bruker/organ, og sporing av endringer i opplysningene, blir viktige i denne prosessen. Opprinnelsen til opplysningene registrert i systemet er viktig både for kvalitetssikring av svaret som blir avgitt, og for å informere det enkelte organ når svar er avgitt.

Med vennlig hilsen

Toril Lysaker
Virksomhetsleder

Gunnhild Skrøvseth
Seniorrådgiver/Jurist

Dokumentet er godkjent elektronisk og trenger ikke signatur.

Kopi til:
Politidirektoratet - POD